

Tre förslag om stärkta incitament för lokal kraftproduktion

En rapport om ersättningar för elproduktion

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Fortum vill bidra till att Sveriges klimatomställning lyckas.....	4
En exceptionellt snabb utveckling	4
Utmaningar behöver hanteras här och nu.....	4
Det svenska elsystemets utbyggnad.....	5
Tidigare elektrifieringssprång	5
Aktuella diskussioner om lokala incitament och ersättningsstrukturer.....	5
Värdet av vinden leder till att debatten mognar	6
Nordiska erfarenheter	7
Grannländerna har incitamentssystem för vindkraft.....	7
Ersättningarna för vindkraft i Danmark står ut.....	7
Nytt ersättningssystem ska öka incitamenten för vindkraft i Norge	7
Lokalsamhällena är stolta över sin vattenkraft i Norge.....	7
Vindkraft är en bra affär för kommunerna i Finland	8
Färre erfarenheter av utbyggd kärnkraft.....	8
Förslag för stärkta lokala incitament.....	8
Bättre ersättning för lokalsamhällen och närboende	8
Ett nytt finansieringsvillkor	8
Intäktsdelning för närboende.....	9
Riktade intäkter till kommunerna	9
Kommunalisera intäkterna från fastighetsskatten.....	9
Ge tillbaka 5 öre per producerad kWh till kommunerna	9
Kostnader och beräkningar	10
Kostnaden är motiverad.....	10
Finansieringsvillkor och intäktsdelning.....	10
Fastighetsskatten för elproducerande anläggningar	10
Återföring av 5 öre per producerad kWh.....	11
Vad innebär detta för en kommun?	11
Källor	12

Sammanfattning

För att Sverige ska kunna nå nettonollutsläpp av växthusgaser 2045 kommer det krävas en ökad elektrifiering av samhället. Inte minst industrins och transportsektorns omställning kommer kräva stora mängder fossilfri el. Om detta råder det bred samsyn och inom kort kan Riksdagen också slå fast ett produktionsmål som innebär att Sverige ska gå från dagens 170 TWh till 300 TWh år 2045.

Sveriges elkonsumenter och industri kommer alltså behöva ett kraftigt utbyggt elsystem. Förutom att vara fossilfritt behöver det också vara leveranssäkert och leverera en låg systemkostnad. Fortum har valt att beskriva det elsystem som kommer behövas utifrån en ”tallriksmodell”. Med det menar vi att på samma sätt som en människa behöver en balanserad kost, så behöver elsystemet en balanserad mix av kraftslag med olika förmågor för att fungera väl. Sverige kommer behöva mer av såväl väderberoende vind och sol, som flexibel vattenkraft och planerbar kärnkraft.

Eftersom behoven av mer el nu ökar i snabb takt kommer utbyggnadstakten också behöva vara hög. Detta innebär att det blir alltmer bråttom att hantera de utmaningar som elektrifieringen ställer oss inför. En utmaning som så väl statliga utredningar, som myndigheter och de flesta politiska partier är överens om är att bristande lokala incitament står i vägen för en utbyggnad av elsystemet i den takt som klimatpolitik och konkurrenskraft kräver.

Fortum anser att en större del av det värde som skapas genom ett utbyggt elsystem måste komma berörda lokalsamhällen och kommuner till del. Det skulle inte

bara möjliggöra ett utbyggt elsystem, utan också skapa bättre förutsättningar för livskraftiga lokalsamhällen i elproducerande kommuner.

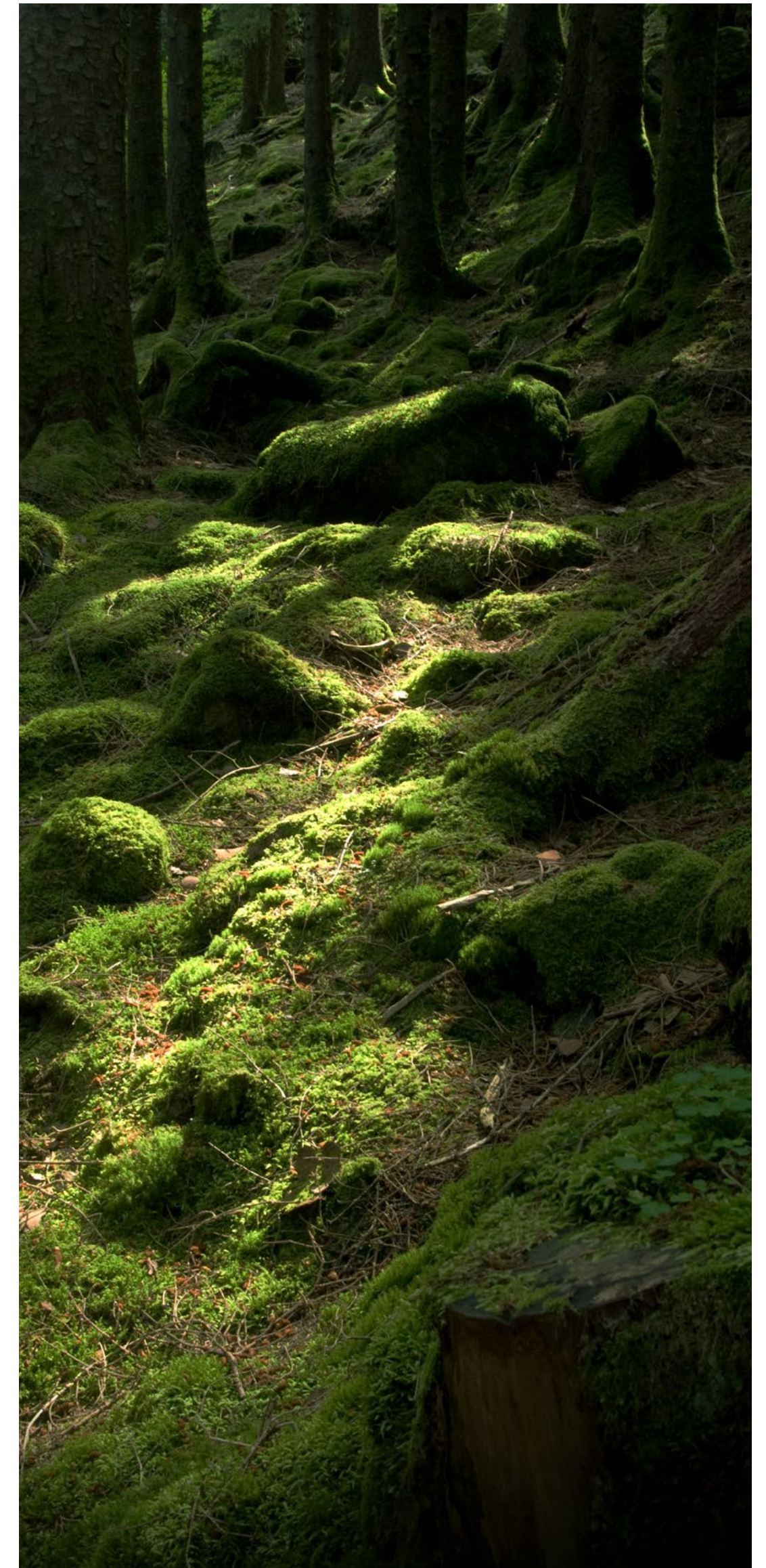
Detta är en fråga som inte bör reduceras till ett enskilt kraftslag. Sverige kommer behöva mycket mer av både vind-, sol-, vatten- och kärnkraft och det är rimligt att all värdeskapande elproduktion gynnar närområdet där den är lokaliserad.

Fortum vill därför se att kommuner och närboende som bidrar till elproduktionen ska få en kraftigt ökad ersättning. Vi föreslår ökad kompensation i tre delar:

1. Besluta om och realisera skyndsamt majoriteten av ersättningsförslagen i SOU 2023:18 Värde av vinden. Fortum kommer redan nu gå före och öka vår ersättning till lokalsamhällen och närboende med utgångspunkt i det som föreslagits i utredningen.
2. Återför statens intäkter från fastighetsskatten på elproducerande anläggningar till elproducerande kommuner. I nuvarande taxeringsperiod uppgår statens intäkter till ca 1 miljard om året. En ny taxeringsperiod inleds 2025, vilket kan påverka storleken på fastighetsskatten framåt.
3. Återför 5 öre per producerad kWh till kommunerna, förslagsvis genom energiskatten. Räknat på dagens elproduktion skulle detta motsvara omkring 8,5 miljarder om året.

Dessa åtgärder skulle innebära att ersättningen till närboende ökas markant samtidigt som elproducerande kommuner tillförs ca 9,5 miljarder årligen i ökade skatteintäkter, utifrån värdet av den elproduktion man står värd för.

Förslagen skulle innebära att nivån för lokala incitament hamnar i paritet med, eller lägre, än vad som finns för elproduktion i våra grannländer. I takt med att elproduktionen och elkonsumtionen ökar kommer statens intäkter att öka, att styra om en liten del av dessa ökade intäkter till kommuner och lokalsamhällen ter sig högst rimligt sett till vad som står på spel – Sveriges klimatpolitik och vårt lands framtida konkurrenskraft.

Fortum vill bidra till att Sveriges klimatomställning lyckas

Utbyggnaden av det svenska elsystemet har på senare år etablerats som en avgörande fråga för industrins, transportsektorns och hela vårt samhälles omställning mot nettonollutsläpp 2045. Denna omställning bort från fossila bränslen kommer kräva stora mängder fossilfri el. Om riksdagen antar regeringens energipolitiska inriktningsproposition kommer Sverige inom kort slå fast målet att öka elproduktionen från dagens 170 TWh till 300 TWh år 2045.¹

Detta kommer innebära stora utmaningar för energisektorn och för Sverige som land. Som ett av Sveriges ledande energibolag vill Fortum vara med och ta ansvar för att denna omställning lyckas, så att Sverige både kan nå miljö- och klimatomställning och säkra konkurrenskraften.

Fortum anser att ett fossilfritt elsystem som också ska bli leveranssäkert och ge en låg systemkostnad behöver en balanserad mix av olika förmågor. Fortum har valt att kalla detta för tallriksmodellen – de väderberoende kraftslagen, vind och sol, ger den absolut billigaste energin när det blåser och solen skiner. De flexibla kraftslagen, framför allt vattenkraften, kan snabbt öka och minska i effekt när vädret varierar. Samtidigt ger de planerbara kraftslagen, kärnkraft och kraftvärme, en stabil bas nära slutkunderna som minskar behovet av flexibilitet och elnätsutbyggnad.

Fortum anser att tallriksmodellen också bör vara styrande för hur vi utformar elmarknaden. Idag betalar vi enbart

kortsiktigt för generiska kilowattimmar, vilket lett till en volatil och kortsiktig elmarknad. Framöver måste vi säkerställa att de långsiktiga förmågorna som vi också behöver blir korrekt värderade, så att elkunder och industrin kan lita på att elsystemet levererar på våra högt ställda klimatomställningsmål.

En exceptionellt snabb utveckling

Fortum uppfattar att det idag finns ett brett stöd i riksdagen att en ökad elektrifiering är nödvändig för att nå Sveriges långsiktiga klimatomställningsmål. Vi behöver dock inte blicka många år bakåt i tiden för att se hur fort denna utveckling skett. I den senaste energipolitiska överenskommelsen från 2016, liksom i den följande inriktningspropositionen från 2017, så saknades produktions- eller leveranssäkerhetsmål.² Detta kan te sig märkligt i dag. Men de stora gröna industrisatsningarna hade då ännu inte tagit form. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och den följande europeiska energikrisen låg fortfarande ett antal år bort och den svenska klimatlagen och det klimatpolitiska ramverket existerade ännu inte.

De senaste två mandatperioderna har varit omvälvande för Sveriges energibehov. 2016 presenterade HYBRIT-projektet de första planerna på att utveckla teknik för att producera fossilfritt stål. I oktober 2017 meddelade Northvolt att de skulle bygga Europas största fabrik för litiumjonbatterier i Skellefteå. Det fossilfria stålbolaget H2GS grundades 2020 och offentliggjorde året därpå sin satsning på ett stålverk utanför Boden. SSAB har tagit ett investeringsbeslut om att ersätta masugnar och koksverk med ljusbågsugnar och integrerade valsverk drivna med fossilfri el.

Denna utveckling har drivits på av och skett i samklang med klimatpolitiken. 2017 antog Sverige ett klimatpolitiskt ramverk bestående av en klimatlag, klimatomställningsmål och ett

klimatpolitiskt råd. Det långsiktiga målet innebär att Sverige inte längre ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären 2045 och därefter uppnå negativa utsläpp.

Vid sidan av klimatpolitiken och den gröna industriboomen spelar också erfarenheterna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina roll för hur energipolitiken utvecklats. Under valåret 2022 skenade elpriserna för svenska och europeiska konsumenter, inte minst till följd av en strypt rysk gasexport. Månaden innan valet nådde det nordiska systempriset på el rekordnivåer. Det genomsnittliga elpriset för augusti 2022 uppgick till 223,5 öre i elområde 3 och 304,99 öre i elområde 4. Två år tidigare var motsvarande siffror 34,71 öre i elområde 3 och 41,67 öre i elområde 4.³

Erfarenheten av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge och en strypt rysk gasexport visar att Sverige inte bara behöver ett kraftigt utbyggt, utan också ett mer robust elsystem.

Att bygga ut elproduktionen och samtidigt skapa ett mer robust och stabilt elsystem kommer att ta tid. Samtidigt minskar utrymmet för att nå våra klimatomställningsmål. Av detta drar Fortum slutsatsen att vi inte längre kan skjuta elektrifieringens utmaningar framför oss.

Utmaningar behöver hanteras här och nu

En utmaning som fortfarande väntar på att lösas handlar om den brist på incitament som ofta blir ett hinder för utbyggd elproduktion. Tyvärr ser vi att kommuner och lokalsamhällen ofta upplever att de inte får tillräcklig del av värdet av den elproduktion man medverkar till. Istället för att bli en kraft för att utveckla livskraftiga lokalsamhällen när en skepsis mot ny kraftproduktion. Det är i sig varken särskilt märkligt eller unikt för Sverige. Situationen känns igen också från andra länder.

Kommuner som bidrar till elproduktionen bör också känna att de ges goda möjligheter att utveckla sina lokalsamhällen. Då skapas incitament för kommuner att säga ja till en utbyggnad av elsystemet i den takt som omställningen kräver. Detta konstateras av såväl statliga utredningar⁴, som forskare⁵, myndigheter⁶ och politiska partier⁷.

Under 2023 stoppades hälften av alla vindkraftsprojekt av kommunala veton. Mellan 2020 och 2023 stoppades totalt 67 av 101 aktuella projekt av kommunala veton. I södra Sverige (elområde 3 och 4) stoppades hela 795 av 923 vindkraftverk, motsvarande 86 procent, trots att det råder elunderskott.⁸ Ändå dröjer de åtgärder som skulle behöva fattas för att öka den lokala acceptansen och säkerställa att alla energislag kan byggas ut i den takt samhället och industrin kräver.

Fortum vill bidra konstruktivt till att lösa denna fråga och föreslår därför att kommuner och närboende som bidrar till elproduktionen ska få en kraftigt ökad ersättning. Vi kommer redan nu gå före och öka vår ersättning till lokalsamhällen och närboende med utgångspunkt i det som föreslagits i utredningen SOU 2023:18 Värdet av vinden. Vi föreslår också att intäkterna från fastighetsskatten för elproducerande anläggningar kommunaliseras, samt att 5 öre per producerad kWh går tillbaka till kommunerna.

De förslag vi presenterar i denna rapport skulle innebära att ersättningen till närboende ökas markant samtidigt som energiproducerande kommuner tillförs totalt ca 9,5 miljarder årligen i skatteintäkter, utifrån värdet av den elproduktion man står värd för.

Vi är övertygade om att de åtgärder vi presenterar är nödvändiga och att de har goda förutsättningar att få brett stöd i Riksdagen.

Det svenska elsystemets utbyggnad

Tidigare elektrifieringssprång

Elektrifieringen av Sverige inleds under den senare hälften av 1800-talet. Från början var det korta avstånd mellan produktion och konsumtion. De första industrierna att använda elektrisk kraft gjorde det i regel från egna kraftverk. Men ett startskott för utbyggnaden av det svenska elsystemet går 1893 när elektrisk kraft överförs med en ny metod, trefas växelström, från Aseas vattenkraftstation i Hellsjön till Grängesbergs gruvor 15 kilometer bort. Utbyggnaden fortsätter sedan i snabb takt och kommer att lägga grunden för en modernisering av hela det svenska samhället.

Men i takt med att produktion och konsumtion av el börjar ske på skilda platser, växer också lokala opinioner som anser att värdet av den el som produceras i allt för stor utsträckning försvann i väg till andra delar av landet samtidigt som elproduktionen påverkade ens natur och närmiljö. Det här är en konsekvens av utbyggd elproduktion, oaktat kraftslag.

I Riksdagen har det motionerats om hur värdet av vattenkraften ska fördelas sedan tidigt 1900-tal.⁹ Etablerade kärnkraftskommuner vittnar om hur det tagit både lång tid och mycket engagemang för att skapa lokal acceptans för anläggningarna. Samtidigt ser vi idag en situation där antalet veton mot ny vindkraft stoppar hela sex av tio landbaserade vindkraftparker.

Diskussionen om ersättning till kommuner och närboende är alltså inte ny. Den är heller inte unik för Sverige. Den grundar sig i regel på att en etablering av en elproducerande anläggning innebär ett ofrånkomligt fysiskt ingrepp i natur och närmiljö, samt att de lokalsamhällen som tar ansvar för elproduktionen inte känner att de får behålla en tillräckligt stor del av de ekonomiska värden som skapas. Ofta har debatten också innehållit spår av att det är storstadsområden som använder det mesta av elen, samtidigt som de inte påverkas av samma inskränkningar i närmiljön, som de elproducerande landsbygdskommunerna.

Historiskt har den svenska debatten huvudsakligen handlat om samhällen som påverkas av vattenkraften. Vattenkraftverk ger en stabil tillgång till fossilfri el som varit viktig för Sveriges industrialisering. Men det går inte att bortse från att vattenkraften tar mycket plats och påverkar vattenmiljön i älvar och vattendrag.

Även i de kommuner där kärnkraften etablerades under andra halvan av 1900-talet fanns ett lokalt motstånd. I Barsebäck hölls årliga demonstrationer mot kärnkraften och i Brodalen i Bohuslän stoppades en anläggning 1974 på grund av lokala protester.¹⁰ Erfarenheterna från kommuner som Östhammar och Oskarshamn visar att det också funnits en stor skepsis i de kommuner där kärnkraften idag är ett naturligt inslag. SKB har till exempel arbetat med dialog och information till kommuninvånarna under årtionden när det gäller inkapsling och slutförvar av kärnavfall.¹¹

Idag finns det generellt sett en stor acceptans bland invånare i de kommuner som har ett kärnkraftverk. Samtidigt var det 40 år sedan den senaste svenska reaktorn byggdes. Hur den lokala opinionen och nyttjande av kommunala veton kommer se ut när kärnkraften återigen ska byggas ut och expandera till fler svenska kommuner, vet vi inte idag.

I takt med att utbyggnaden av land- och havsbaserad vindkraft tagit fart på senare år har nu vindkraften hamnat i centrum för diskussionen om bristande incitament. Trots att vindkraften är det kraftslag som har störst potential att på kort sikt möta det drastiskt ökande elbehovet så nyttjas många kommunala veton mot nya vindkraftsetableringar.¹²

Aktuella diskussioner om lokala incitament och ersättningsstrukturer

Det har alltså länge funnits ett stort intresse bland kommuner och lokalbefolkning att i högre utsträckning kunna ta del av de värden som elproduktionen skapar. Denna diskussion har också speglats i de politiska partierna. Lokala företrädare har drivit på, men nationella partiledningar har hållit emot med argument om att lokala ersättningsmodeller inte varit förenliga med ett sammanhållet skattesystem, eller med Sveriges kommunala utjämnningssystem.

Men i takt med att behoven av el nu ökar kraftigt, så kan en omsvängning skönjas. Såväl Moderaterna som Socialdemokraterna har på senare tid öppnat upp för att kommuner och lokalsamhällen i högre utsträckning ska gynnas av att medverka till utbyggd elproduktion.

Vid Moderaternas partistämma hösten 2023 drev en grupp ledd av riksdagsledamoten Oliver Rosengren att ”skatter som vindkraften i dag betalar till staten, i större utsträckning ska gå till kommunerna där etableringarna sker”. Denna linje vann också på stämman efter att ha jämkats ihop med partiledningen.¹³

Efter att beslutet fattats uttalade sig partiledningens föredragande Christofer Fjellner och sa att ”*Moderaterna är största regeringspartiet, så om vi på vår stämma säger att det här är viktigt att utreda, så utgår jag från att vi kommer*

att arbeta vidare i linje med det.”¹⁴ Det är en stor framgång för de lokala politiker som länge förordat att en större del av skatteintäkterna ska tillfalla kommuner och lokalsamhälle.

Även Socialdemokraterna talar idag tydligt om att partiet vill se stärkta incitament till kommuner och lokalsamhällen för utbyggd vindkraft.¹⁵ I sin energipolitiska motion 2023 skriver Socialdemokraterna:

”För att öka andelen beviljade tillstånd behöver kommunerna stärkta incitament för att medverka till utbyggd vindkraft och eventuella invändningar mot etableringar behöver komma tidigare i tillståndsprocessen. Möjligheten att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad kan också behöva tydliggöras.”¹⁶

Värdet av vinden leder till att debatten mognar

Det är inte minst utredningen SOU 2023:18 Värdet av vinden som satt fingret på att Sverige nu behöver komma till skott med ökade lokala incitament för elproduktion. Utredningen tillsattes i april 2022 av den dåvarande S-regeringen. I november samma år gavs utredningen tilläggsdirektiv av nuvarande regering som innebar att ett uppdrag om att bedöma om incitament till kommunerna bör ske via statens budget togs bort.

Trots denna brist innehåller utredningen flera värdefulla delar. Inte minst en nordisk utblick som visar att våra grannländer utformat lokala incitamentsstrukturer kopplat till elproduktionen. Dessa lokala ersättningar är också fullt förenliga med grannländernas ordnade skattesystem och kommunala utjämnningssystem.

Utredningen innehåller också ett antal förslag om hur utbyggnaden av vindkraft skulle kunna accelereras i Sverige. Det handlar bland annat om att öka ersättningen till lokalsamhällen och närboende.

Samtidigt slog utredningen också fast att det kommer behövas tydliga incitament riktade till kommunerna för att motverka den höga andel veton vi ser idag.

”Tillräckliga incitament för att väsentligt öka kommunernas tillstyrkan kan bara uppnås genom att land- och havsbaserad vindkraft i kommunen ger denna en intäkt. En sådan intäkt kan bara åstadkommas genom statlig finansiering eller beskattning. Inget av de alternativen är dock, utifrån våra direktiv, möjliga att föreslå. Frågan om kommuners incitament bör därför skyndsamt beredas vidare inom Regeringskansliet.”¹⁷

Även om Värdet av vinden gjort att debatten kunnat ta några steg framåt och presenterat vissa förslag som ökar ersättningen till närboende, så behöver dessa åtgärder alltså kompletteras av en kommunal intäkt i form av statlig finansiering eller beskattning. Inte minst eftersom kommunerna sitter på vetorätt för etableringen av mycket ny elproduktion. Incitamentsstrukturen bör även omfatta all elproduktion.

Nordiska erfarenheter

De nordiska länderna har många likheter och det finns ofta skäl att låta sig inspireras av sina grannar. Så också när det kommer till våra respektive elsystem. I energisammanhang skiljer sig Island från övriga länder. Dels på grund av att det är ett befolkningsmässigt mycket mindre land, dels för att Island använder geotermisk energi som en viktig källa till sin elproduktion. Danmark, Norge och Finland är dock på många sätt jämförbara med Sverige, även om det så klart också finns skillnader.

När det gäller elproduktion så skiljer sig energimixen åt mellan de nordiska länderna. I Danmark står vindkraften för över 50 procent av den totala kraftproduktionen, medan man helt saknar vatten- och kärnkraft.¹⁸

I Norge är vattenkraften det dominerande kraftslaget. 2020 stod vattenkraften för 81 procent av elproduktionen, medan vindkraften stod för tolv procent. Likt Danmark så saknar Norge kärnkraftreaktorer.¹⁹

Finland kan sägas ha den mest diversifierade energimixen av våra grannländer. Kärnkraften stod där för 35 procent år 2022, vattenkraften för 19 procent och vindkraften för 17 procent. 2022 hade Finland också ett underskott i produktionen på cirka 15 procent, vilket successivt försvunnit under det senaste året genom ökad vindkraftsproduktion och att kärnkraftverket Olkiluoto 3 nu tagits i bruk.²⁰

Trots de argument som ofta förts fram i den svenska debatten om att kommunala skatteincitament för elproduktion skulle stå i konflikt med ett ordnat skattesystem och den kommunala utjämningen så har alltså våra

grannländer valt att gå denna väg. I Finland får inte minst landsbygdskommuner betydande tillskott genom fastighetsskatten. I Norge har kommunerna bland annat rätt att besluta om nivån på fastighetsskatten och i Danmark kombinerar man intäkter från fastighetsskatten med en engångsbonus till kommunen per installerad MW.

Grannländerna har incitamentssystem för vindkraft

I den statliga utredningen Värdet av vinden jämförs incitamentssystemen för vindkraft i de nordiska länderna. Island saknar incitamentsstruktur, men Danmark, Finland och Norge har samtliga någon form av skatteintäkt för landbaserad vindkraft som går direkt till kommunerna. I Danmark finns dessutom ett system med intäktsdelning med närboende, inlösenrätt och ersättning för värdeminskning av fastigheter, en fond för lokal utveckling, samt oreglerad ersättning till lokalsamhällena.²¹

Tabell 8.1 Incitaments- och kompensationsmodeller i de nordiska länderna						
För landbaserade respektive havsbaserade (i territorialvattnet) parker						
	Skatte-intäkt kommunen	Intäktsdelning med närboende	Inlösen-rätt	Ersättning för värde-minskning	Fond för lokal utveckling	Oreglerad ersättning till lokal-samhälle
Danmark	Land	Land	Land	Land + hav	Land	Land
Finland	Land + hav					
Norge	Land					
Island						
Sverige	Land + hav					

Källa: Se bilaga G. I "skatteintäkt kommunen" inbegrips fastighetsskatt och Norges produktionsskatt (där kallad produktionsavgift). Med intäktsdelning avses Danmarks VE-bonus och med inlösenrätt Salgsoption.

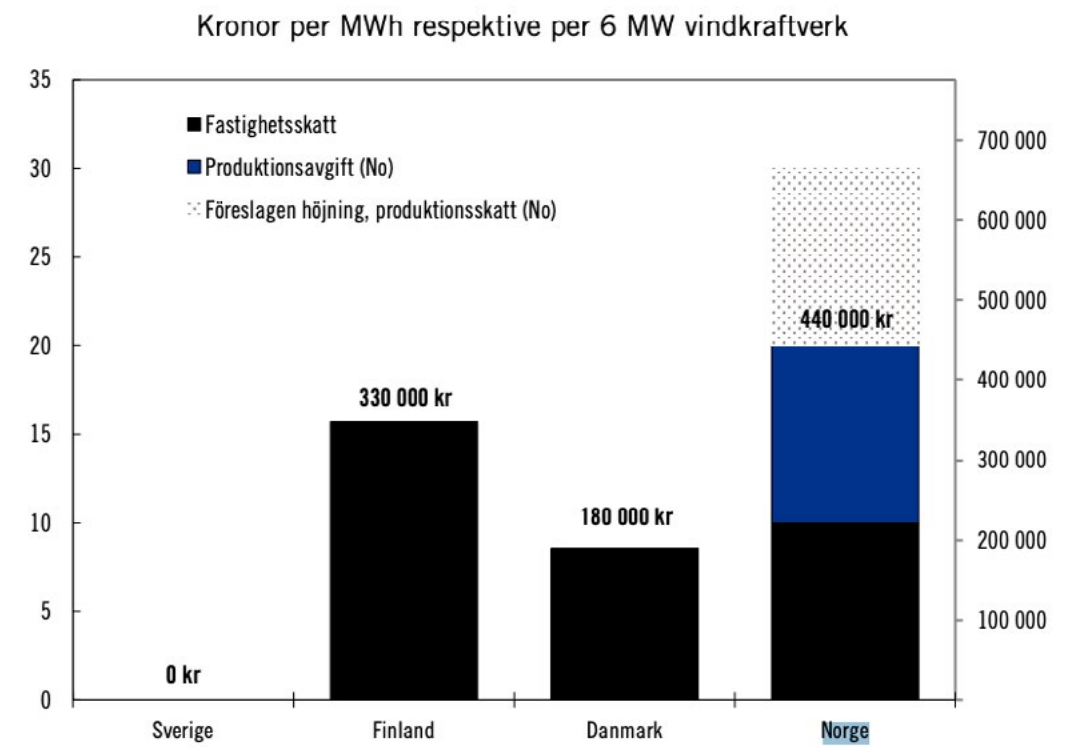
Ersättningarna för vindkraft i Danmark står ut

Det danska systemet för att ge ersättning till kommuner och närboende för vindkraftsproduktion står ut som det äldsta och mest avancerade. Fastighetsskatten är kommunal och sätts i ett spann mellan 16 och 34 promille av fastighetsvärdet. De flesta kommuner där vindkraft

byggts har en skattesats i den övre delen av spannet. Fastighetsskatten i Danmark genererar i snitt en intäkt till kommunen på 180 000 SEK per år och vindkraftverk.²²

Utöver fastighetsskatten finns flera andra ersättningar som tillfaller antingen de närboende eller kommunen. Det handlar som tidigare nämnts om intäktsdelning med närboende, inlösenrätt och ersättning för värdeminskning av närliggande fastigheter, en fond för lokal utveckling samt oreglerad ersättning till lokalsamhällena. Sammanlagt genererar detta intäkter för närboende och kommunen på 90 000–200 000 SEK per år och vindkraftverk.²³

Figur 4.2 Kommunala skatteintäkter per år av landbaserad vindkraft inom kommunen

Källa: Incitamentsutredningens kartläggning i bilaga 6 (s. 17).

Nytt ersättningssystem ska öka incitamenten för vindkraft i Norge

Vindkraftsutbyggnaden i Norge har länge gått långsamt, mycket på grund av att närboende och kommuner upplevt att de saknat incitament för att bidra till utbyggnaden. Sedan årsskiftet finns dock ett nytt system med högre ersättning på plats i Norge. Det nya incitamentssystemet består av två huvudsakliga delar. Dels en oförändrad kommunal

fastighetsskatt, dels en produktionsavgift som kommunerna får ta ut för varje MWh som ett vindkraftverk i kommunen producerar.

Den tidigare produktionsavgiften låg på 10 NOK/MWh. I det nya incitamentssystemet ligger produktionsavgiften på 23 NOK/MWh. Tillsammans med den kommunala fastighetsskatten i Norge så motsvarar de nya ersättningarna ca 600 000–700 000 kr per år och vindkraftverk. Dessutom planeras det framöver för en ytterligare ersättning till ”andra intressenter” på 2 kr/MWh. Det är dock inte klart vilka som kommer omfattas av denna ersättning.²⁴

Det nya systemet har av förklarliga skäl ännu inte kunnat utvärderas, men förhoppningarna är stora på att ersättningarna kommer skapa en större acceptans för ny vindkraft. Fortums interna bild tyder på att det initiala mottagandet varit gott.

Lokalsamhällena är stolta över sin vattenkraft i Norge

Vattenkraften står för drygt 80 procent av den totala elproduktionen i Norge och har precis som i Sverige en stolt historia. Vissa av de lagar som reglerar vattenkraften i Norge är över hundra år gamla. I och med att denna reglering ger kommunerna beskattningsrätt på anläggningarna har de bidragit till att skapa en acceptans för vattenkraften, som också omfattar en möjlig utbyggnad av kraftslaget. När tidningen Nettavisen i februari 2024 undersökte vilket kraftslag den norska befolkningen föredrog utbyggnad av så svarade flest vattenkraft, tätt följd av kärnkraft.²⁵

Idag ägs 90 procent av den norska vattenkraften av kommuner och regioner. Ett fåtal större kommuner driver vattenkraftverk i egen regi, men totalt har ungefär 160

kommuner vattenkraft innanför kommungränsen. Både de kommuner som äger vattenkraft i en annan kommun och de som har vattenkraft i kommunen tar del av vinsterna från produktionen.²⁶ Ersättningarna motsvarade totalt ca 16 miljarder kr år 2022.²⁷

Vindkraft är en bra affär för kommunerna i Finland

För tio år sedan stod vindkraften för mindre än en halv procent av den totala elproduktionen i Finland. 2022 hade produktionen från vindkraft tiodubblats och är nu en betydande del av energimixen med sina 17 procent av den totala produktionen.²⁸

En av anledningarna till den kraftiga vindkraftsutbyggnaden i Finland är de höga ersättningarna till kommunerna. Den kommunala fastighetsskatten för ett vindkraftverk motsvarar i genomsnitt 330 000 SEK per år²⁹, vilket har lett till en konkurrenssituation mellan kommuner om att få bygga vindkraft, i stället för att de säger nej. Inte minst har kommuner med ekonomiska utmaningar attraherats av dessa ersättningar.

Färre erfarenheter av utbyggd kärnkraft

Vad gäller kärnkraften så finns inte lika mycket inspiration att hämta i våra grannländer. Danmark, Norge och Island saknar alla kärnkraft i sin elproduktion. I Finland tillåts kommuner med kärnkraft ta ut en kommunal fastighetsskatt på anläggningarna. Ersättningen till kommunerna blir dock så pass stor att finska staten valt att delvis motverka snedfördelningen som uppstår genom justeringar i det kommunala utjämnningssystemet. Om detta system behöver förändras om och när Finland etablerar kärnkraft i fler kommuner återstår att se.

Finland och Sverige befinner sig alltså i en liknande sits. Det är vanskligt att idag ha en allt för säker uppfattning om hur kommuner och lokalsamhällen kommer ställa sig till utbyggd kärnkraft. Framför allt när detta kommer kunna handla om konventionella storskaliga reaktorer och mindre så kallade SMR-reaktorer. Men sett till den debatt som alltid funnits kring kärnkraften och att en kärnkraftsanläggning, likt andra kraftslag också har en påverkan på människors närmiljö, så är det rimligt att incitamentsstrukturer också bör omfatta kärnkraft.

Förslag för stärkta lokala incitament

För att möjliggöra den historiska omställningen bort från fossila utsläpp, så kommer det krävas större incitament för mer elproduktion. De allra flesta bedömare är idag överens om att en sådan bara kan skapas om det ekonomiska värdet från elproduktionen i högre grad kommer kommuner, närboende och lokalsamhälle till dels, än vad som sker idag. Detta är också Fortums bedömning.

Fortum anser att stärkta lokala incitament inte bör begränsas till ett enskilt kraftslag. Enligt Energimyndighetens scenarier kan Sverige stå inför en fördubblad elanvändning redan 2035. Detta kommer kräva goda förutsättningar att bygga ut alla kraftslag. Även om vindkraften står i centrum för debatten idag så bör politiken också vara framsynt och säkerställa att det finns lokala incitament också för andra kraftslag. Det finns goda skäl att tro att lokala opinioner även skulle kunna uppstå mot mer vattenkraft eller nya kärnkraftsreaktorer.

Syftet med förslagen som Fortum presenterar här är att svenska kommuner ska känna att man får ta del av värdet av elproduktionen och på så sätt ges bättre förutsättningar att utveckla sina kommuner och lokalsamhällen. Även om Fortum anser att incitamentsstrukturen bör omfatta all elproduktion, så kan den troligen inte gälla lika för alla kraftslag. Kraftslagen har sina unika förutsättningar och bör regleras rättvist och rationellt.

De incitament och ersättningar som införs behöver vara tillräckligt kraftfulla och skapa en tydlig koppling mellan ökad

elproduktion och ökade lokala intäkter, men samtidigt vara samhällsekonomiskt försvarbara. Förslagen som presenteras i denna rapport ska betraktas som vägledande principer och ett försök att göra diskussionen i dessa frågor mer konkret.

Fortum vill dock understryka att dessa ersättningsmodeller inte kan finansieras genom att staten tar tillbaka de ökade lokala intäkterna via det kommunala utjämnningssystemet. Ett sådant förfarande skulle helt motverka syftet med förslagen, vilket är att överföra en större del av värdet av elproduktionen till de kommuner och lokalsamhällen som tar ansvar för Sveriges elsystem.

Fortums förslag består av tre delar som tillsammans skulle ge kraftigt ökade intäkter till kommuner och lokalsamhällen. Dessa förslag bör genomföras så snart som möjligt.

Bättre ersättning för lokalsamhällen och närboende

SOU 2023:18 Värdet av vinden konstaterar att det behövs riktade incitament till kommuner, lokalsamhällen och närboende för att skapa tillräcklig acceptans för mer elproduktion. Utredningsdirektiven förhindrade dock förslag om riktade intäkter till kommunen. Fortum anser likt utredaren själv att detta var olyckligt. Utredningen innehåller dock andra förslag som skulle ge närboende och lokalsamhällen en bättre ersättning än idag. Fortum anser att följande utredningsförslag ska genomföras skyndsamt och gälla retroaktivt från 31 maj 2024.

Ett nytt finansieringsvillkor

Dagens system med bygdemedel³⁰ bör ersättas av ett formaliserat finansieringsvillkor för lokalsamhällets utveckling. Vid en omställning till finansieringsvillkor för lokalsamhällets utveckling ska kommuner kunna förena sitt beslut att säga ja till en vindkraftspark med ett villkor

om att en andel av parkens intäkter varje år ska gå till lokalsamhällets utveckling, alltså till det lokala föreningslivet, näringslivet, infrastruktur, eller natur- och kulturmiljöer i vindkraftsparkens närhet. Detta ska omfatta både land- och havsbaserad vindkraft. Initialt och i avvaktan på andra kompletterande incitamentsförslag bör taket sättas på 0,25 procent av produktionsintäkterna.

Intäktsdelning för närboende

När en bostadsbyggnad ligger inom ett avstånd av tio gånger ett landbaserat vindkraftverks totalhöjd ska den boende årligen och under vindkraftverkets hela livstid kunna få rätt till en andel av verkets intäkt. Utredningen föreslår att ersättningen ska vara 2,5 promille av vindkraftverkets intäkt vid 1 000 meters avstånd. Ersättningen ska sedan minska ju längre avståndet blir, upp till tio gånger verkets totalhöjd (ca 2 500 meter).

Dessa ersättningar till närboende och lokalsamhällen behöver införas utan vidare dröjsmål. Fortum har beslutat att gå före och kommer redan nu att börja tillämpa ersättningsreglerna vid ny vindkraftsproduktion. Samtidigt uppmanar vi regeringen att överväga att utvidga dessa ersättningar till andra kraftslag. Vad gäller utredningens förslag om en rätt till inlösen för intilliggande fastigheter anser Fortum att frågan om eventuell inlösen i stället bör hanteras i samband med tillståndsprocessen.

Riktade intäkter till kommunerna

Men Sverige behöver precis som våra grannländer också säkerställa att det finns direkta incitament i form av en intäkt till den kommunala nivån. Detta är inte minst viktigt utifrån att kommunerna har viss vetorätt mot ny elproduktion. Fortum anser att det är nödvändigt – och heller inte orimligt – att en kommun ska kunna räkna med en inkomst från den elproduktion som lokaliseras i kommunen.

Kommunalisera intäkterna från fastighetsskatten

Fortum föreslår därför att intäkterna från fastighetsskatten för elproducerande anläggningar fördelas som riktade statsbidrag tillbaka till de kommuner där elproduktionen är lokaliserad. Fastighetsskatten för elproducerande anläggningar uppgår idag till knappt 1 miljard kronor årligen. En ny taxeringsperiod inleds dock 2025, vilken kan påverka storleken på skatten framåt.³¹ Dessa intäkter bör fördelas tillbaka till kommunerna utifrån värdet av den elproduktion som ryms inom kommungränsen. Denna ersättning bör utgå för all storskalig elproduktion, oavsett kraftslag.

För att säkerställa en rimlig fördelning bör hänsyn tas till befolkningensmängd och kraftslagens olika förutsättningar. Systemet behöver vara transparent och bygga på förutsägbara och stabila kriterier. För att inte skapa en situation där kommuner använder sin vetorätt i väntan på att ett ersättningssystem ska finnas på plats bör retroaktiv ersättning ges från den 31 maj 2024.

Att kommunalisera intäkterna från fastighetsskatten kommer innebära principiella avvägningar mellan behoven av ett snabbt utbyggt elsystem och principer för skattesystemet och det kommunala utjämningssystemet. För att en utredning inte ska fastna i en utdragen strid mellan olika departement behöver den ges tydliga direktiv att ta fram ett förslag som innebär att intäkterna från fastighetsskatten för elproducerande anläggningar ska kommunaliseras. Lämpligen hanteras denna utredning också i snabbspår och placeras i den av statsministern nyligen inrättade utredningsfunktionen i statsrådsberedningen.

Ge tillbaka 5 öre per producerad kWh till kommunerna

Fortum anser att enbart en kommunalisering av intäkterna från fastighetsskatten inte skulle ge kommunerna en tillräckligt stor del av värdet av elproduktionen för att de ska ställa sig positiva till ny elproduktion. Åtminstone inte i den takt och omfattning som samhällets fortsatta elektrifiering och konkurrenskraft kräver. Därför behöver också en omfördelning av andra statliga intäkter övervägas.

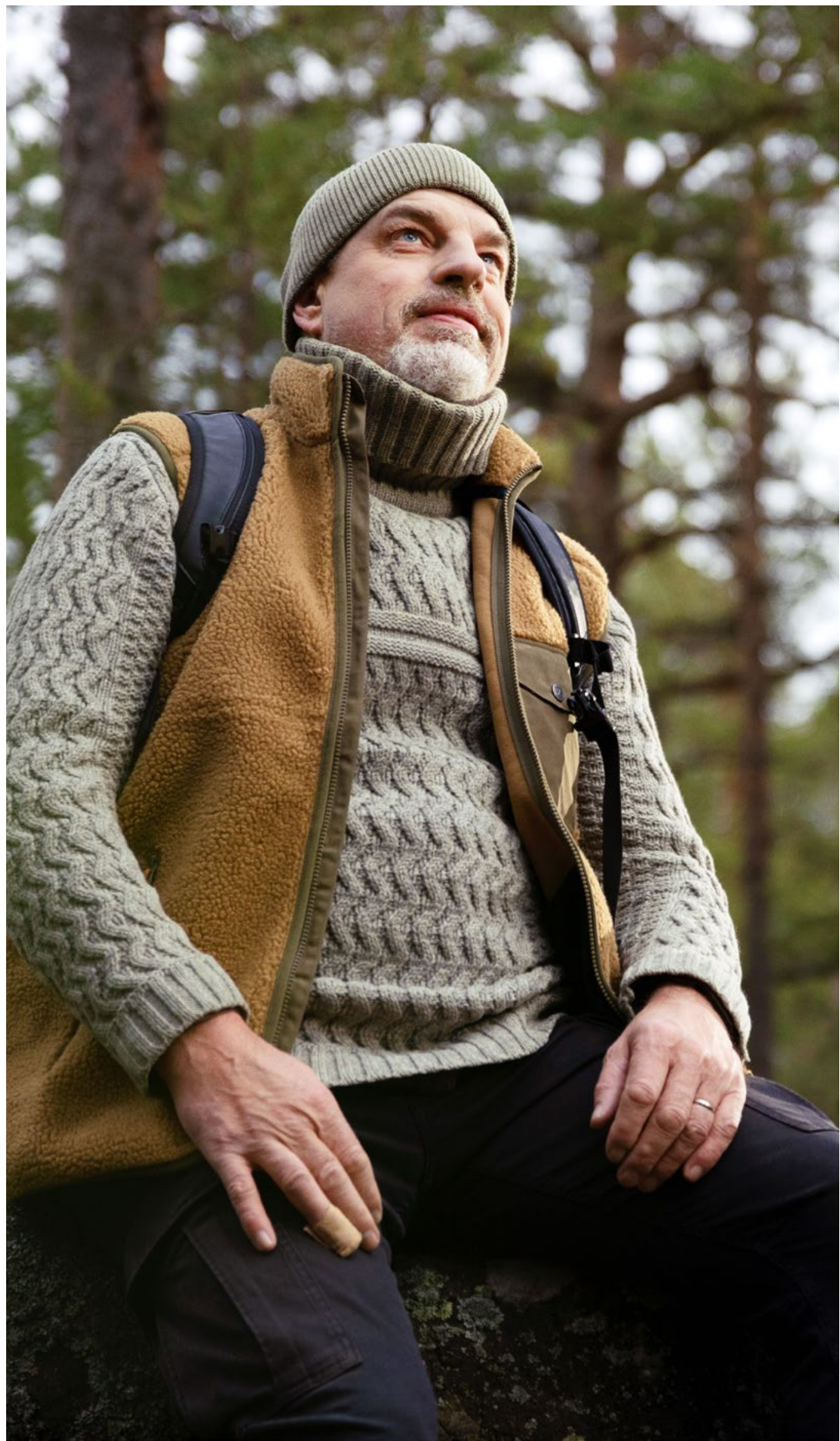
Utöver en omfördelning av fastighetsskatten föreslår Fortum att 5 öre per producerad kWh återförs till kommunerna, förslagsvis genom energiskatten. Som exempel skulle det innebära en miljon kronor per vindkraftverk och år under en vindkraftsparks cirka 35–40 år i drift.

Energiskatten är lämplig för omfördelningen till kommunerna då den innebär en betydande och stabil statlig intäktskälla som elkonsumenter betalar. Skattenivån justeras årligen och 2024 ligger energiskatten på 53,5 öre per kWh (inklusive moms). Vissa län och kommuner har dock reducerad energiskatt.

De senaste åren har statens intäkter från energiskatt på el inklusive moms uppgått till cirka 30–35 miljarder per år.³² Dessa intäkter kommer att öka i takt med att inte minst industrin och transportsektorn elektrifieras. När energianvändningen ökar med 1 TWh ökar statens intäkter (med dagens energiskattenivå) med ungefär 500 miljoner kr.

Detta skulle innebära att staten utifrån nuvarande taxeringsperiod omfördelade ungefär 1 miljard i fastighetsskatt och omkring 8,5 miljarder, förslagsvis genom energiskatten, per år till kommunerna givet att den årliga elproduktionen i Sverige ligger på ca 170TWh. Dessa incitament behöver utredas skyndsamt, med en tydlig

fördelningsmodell i sikte som ger tillräckligt höga och rättvisa ersättningsnivåer för olika kraftslag och kommuner. En fördelningsmodell kommer behöva innehålla ett intäktstak per kommun som säkerställer rimliga ersättningsnivåer för ett antal kommuner som antingen har kärnkraft eller något av de största vattenkraftverken inom kommungränsen.

Kostnader och beräkningar

Kostnaden är motiverad

Förslagen om att kommunalisera intäkterna från fastighetsskatten och återföra 5 öre per producerad kWh skulle minska statens intäkter med cirka 9,5 miljarder kr per år. Dessa skattemedel skulle i stället tillföras det offentliga via kommunala budgetar.

9,5 miljarder är en ansenlig summa, men lägre eller i paritet med våra grannländers incitamentsstrukturer. Den är också fullt försvarbar i ett läge när det råder stor enighet om att elektrifieringen är avgörande för att Sverige ska kunna nå nettonollutsläpp av växthusgaser 2045 med bibehållen konkurrenskraft.

Dessutom kommer statens intäkter från fastighetsskatt och energiskatt att öka i takt med att produktion och konsumtion av el nu väntas stiga kraftigt. Även om skatteintäkterna från energiskatt på fossila bränslen samtidigt minskar, så vägs detta upp av den ökade elanvändningen. Kostnaden av Fortums skatteförslag skulle exempelvis kompenseras enbart genom de ökade intäkter som kommer sig av att industrins elanvändning väntas öka från 46 TWh 2021 till 52 TWh 2026.³³

Att i det läget omfördela en del av värdet av elproduktionen från statens till kommunernas budgetar är en högst rimlig prioritering. Förslagen om riktade skatteintäkter till kommuner har också den fördelen att de inte skulle påverka branschens investeringsvilja och på så sätt förhindra investeringar i ny elproduktion. De skulle inte heller leda till högre elpriser för industri och hushåll.

Finansieringsvillkor och intäktsdelning

Förslagen i Värdet av vinden innebär ett mer formellt reglerat finansieringsvillkor, som skulle motsvara dagens bygdemedel. Därutöver föreslås att elproducerande bolag ska ersätta närboende enligt en föreslagen modell för intäktsdelning, motsvarande 2,5 promille av den aktuella vindkraftparkens produktionsvärde.

Intäktsdelning vid fyra olika avstånd mellan vindkraftverk och hus, kronor per år

Elpris	40 öre /kWh	70 öre / kWh	100 öre / kWh
Hus vid 1 000 meter	26 000	46 000	66 000
Hus vid 1 400 meter	18 000	31 000	45 000
Hus vid 1 800 meter	9 000	17 000	24 000
Hus vid 2 200 meter	3 000	6 000	8 000

Fastighetsskatten för elproducerande anläggningar

Fortum betalade 170 miljoner kronor i fastighetsskatt i Sverige 2022.³⁴ Fastighetsskatten för elproducerande anläggningar uppgår totalt till knappt 1 miljard kronor årligen.³⁵ Statens intäkter ökade från 970 miljoner 2022, till 990 miljoner i år.

År	Fastighetsskatt elproduktionenheter
2022	970 000 000
2023	980 000 000
2024	990 000 000
2025	1 000 000 000

Exempel från Fortum, betald fastighetsskatt för vattenkraftverk, per kommun 2022

Kommun	Fastighetsskatt
Hagfors	6 616 470 kr
Ragunda	31 588 079 kr
Torsby	7 093 835 kr
Forshaga	1 553 000 kr
Munkfors	2 245 000 kr
Arvika	1 170 000 kr
Åre	3 686 095 kr

Återföring av 5 öre per producerad kWh

Under 2022 producerades 170 TWh³⁶, med det som grund skulle förslaget om att återföra 5 öre per producerad kWh innebära följande för ett antal exempelkommuner:

*Beräkningar för kommuner där Fortum har verksamhet och intressen:*³⁷

Kommun	Elproduktion (2021)	Återföring 5 öre/producerad kWh
Torsby	692 000 MWh	34 600 000 kr
Hagfors	627 000 MWh	31 350 000 kr
Forshaga	150 000 MWh	7 500 000 kr
Munkfors	200 000 MWh	10 000 000 kr
Arvika	136 000 MWh	6 800 000 kr
Säffle	23 000 MWh	1 150 000 kr
Ragunda	7 100 000 MWh	355 000 000 kr
Åre	1 300 000 MWh	65 000 000 kr
Bengtsfors	63 000 MWh	3 150 000 kr
Dals-Ed	122 000 MWh	6 100 000 kr
Örnsköldsvik *	2 041 000 MWh	102 050 000 kr
Åsele	835 000 MWh	41 750 000 kr
Kärnkraftskommuner		
Oskarshamn	10 425 000 MWh	521 250 000 kr
Varberg	17 600 000 MWh	1 265 000 000 kr
Östhammar	25 300 000 MWh	1 265 000 000 kr

*Örnsköldsvik 2020 års siffra

Vad innebär detta för en kommun?

Det är vanskligt att slå fast det potentiella värdet av de båda förslagen för en kommun innan en utredning presenterat hur en fördelningsmodell och ett intäktstak bör vara utformat, inte minst behöver taket omfatta kommuner med kärnkraft eller omfattande vattenkraft. Schablonberäkningar kan ändå göras utifrån siffrorna ovan. Beräkningarna är exempel som bör användas med försiktighet då ett slutlig förslaget högst troligen skulle viktas utifrån bland annat olika kraftslag och befolkningsmängd.

Totala inkomster av skatteförslagen för Fortums exempelkommuner / år

Kommun	Fastighetsskatt (Fortum)	Återföring 5 öre/producerad kWh	Totalt (kr)
Hagfors	6 616 470	31 350 000	37 966 470
Ragunda	31 588 079	355 000 000	386 588 079
Torsby	7 093 835	34 600 000	41 693 835
Forshaga	1 553 000	7 500 000	9 053 000
Munkfors	2 245 000	10 000 000	12 245 000
Arvika	1 170 000	6 800 000	7 970 000
Åre	3 686 095	65 000 000	68 686 095

Förslagen i denna rapport skulle innebära att en ansenlig summa, motsvarande ca 9,5 miljarder/år omfördelades från staten till energiproducerande kommuner. I takt med att elproduktionen och elkonsumtionen ökar kommer också statens intäkter att öka, att då styra om en liten del av dessa ökade skatteintäkter till kommuner och lokalsamhällen som tar ansvar för utbyggnaden av elsystemet ter sig högst rimligt sett till vad som står på spel – Sveriges klimatpolitik och vårt lands framtida konkurrenskraft.

Källor

1) Regeringens proposition 2023:24:105, Energipolitikens långsiktiga inriktning, <https://www.regeringen.se/contentassets/2fd0739890d8484b8129d3c0e678f24d/energipolitikens-langsiktiga-inriktning-prop.-202324105.pdf>, 2024-04-16.

2) Regeringens proposition 2017/18:228, Energipolitikens inriktning, <https://www.regeringen.se/contentassets/5fe7ecdee2b440eb81348fc722324c91/energipolititikens-inritkning-prop.-201718228>, 2024-04-16.

3) Elbruk, Elprishistorik 2020, samt 2022, <https://www.elbruk.se/elpris-historik-2022>, (2024-05-03).

4) SOU 2023:18 Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/04/sou-202318/>, 2024-04-16.

5) Göteborgs universitets hemsida, Fler negativa till vindkraft nära hemmet, <https://www.gu.se/nyheter/fler-negativa-till-vindkraft-nara-hemmet>, 2024-04-16.

6) Energimyndigheten, Myndighetsgemensam uppföljning av samhällets elektrifiering, <https://energimyndigheten.a-w2m.se/Home.mvc?ResourceId=212470>.

7) SVT:s hemsida, SVT:s undersökning visar: Samtliga partier vill ge kommunerna ekonomisk ersättning för vindkraft, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/svt-s-undersokning-visar-total-politisk-enighet-kring-aterbaringssystem-for-vindkraft>, 2024-04-16.

8) Svensk vindkraft, Kommunal vetot landbaserad vindkraft 2020-23, <https://svenskvindenergi.org/wp-content/uploads/2024/03/Kommunala-vetot-landbaserat-2020-2023.pdf>, 2024-06-23.

9) Riksdagens hemsida, sökord ”Vinster från vattenkraft”, <https://www.riksdagen.se/sv/sok/?sort=datum&sortorder=desc&dokumenttyp=mot%2Cip&sok=%22vinster+från+vattenkraft%22&p=4>, 2024-04-16.

10) Folkrörelsestudiegruppens hemsida, Kärnkraftsmotståndet i Sverige, <http://www.folkrorelser.org/rorelsemapp/karnkraft-s.html>, 2024-04-16.

11) Tidningen Näringslivets hemsida, Därför omfamnar folket kärnkraft – men stoppar vindkraft, <https://www.tn.se/naringsliv/29525/darfor-omfamnar-folket-karnkraft-men-stoppar-vindkraft/>, 2024-04-16.

12) Svensk Vindenergi, pressmeddelande Allt fler kommunala nej till vindkraft – nu behövs ökade incitament, <https://svenskvindenergi.org/pressmeddelanden/allt-fler-kommunala-nej-till-vindkraft-nu-behovs-okade-incitament>, 2024-04-16.

13) Svenska Dagbladets hemsida, M-ledningen fick backa om veto mot vindkraft, <https://www.svd.se/a/EQe63P/moderaternas-partistamma-overens-om-vindkraft>, 2024-04-16.

14) SVT:s hemsida, Moderaterna: Skatteintäkter från vindkraft ska gå till kommuner, <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/iamtland/moderaterna-skatteintakter-fran-vindkraft-ska-ga-till-kommuner-x5ybv7>, 2024-04-16.

15) Socialdemokraternas hemsida, ”Vindkraft”, <https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/vindkraft>, 2024-04-16.

16) Riksdagens hemsida, Motion från Socialdemokraterna, El- och energiförsörjning för ökad tillväxt och välbefinnande, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/el-och-energiforsorjning-for-okad-tillvaxt-och_hb022693/, 2024-04-16.

17) SOU 2023:18 Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, sida 11, https://www.regeringen.se/contentassets/696eaf4de8394711bde3ca2b8ff4e64c/sou-2023_18_del_1.pdf, 2024-04-03.

18) Energinets rapport, Et blick på utvecklingen i el- och gassystemen i den tredje förändringen, <https://energinet.dk/media/215131p/%C3%A5ret-der-gik-2022-i-el-og-gas.pdf>, 2024-04-23.

19) Ny Tekniks hemsida, Norska energiplanen: Fördubbla elproduktionen från vindkraft, <https://www.nyteknik.se/energi/norska-energiplanen-fordubbla-elproduktionen-fran-vindkraft/4226102>, 2024-04-16.

20) Statistikcentralens hemsida, Elproduktionen med vindkraft och kärnkraft ökade år 2022, <https://www.stat.fi/sv/publikation/cl8mo29omxf8t0duky5aa8i1>, 2023-03-21.

21) SOU 2023:18 Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, 2023, sida 137, https://www.regeringen.se/contentassets/696eaf4de8394711bde3ca2b8ff4e64c/sou-2023_18_del_1.pdf, 2024-04-16.

22) SOU 2023:18 Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, 2023, sida 272, https://www.regeringen.se/contentassets/696eaf4de8394711bde3ca2b8ff4e64c/sou-2023_18_del_2.pdf, 2024-04-16.

23) SOU 2023:18 Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, 2023, sida 137, https://www.regeringen.se/contentassets/696eaf4de8394711bde3ca2b8ff4e64c/sou-2023_18_del_1.pdf, 2024-04-16.

24) Intervju med Forneybar Norge, Eivind Heløe och Lars Tennbakk Bockman, 2024-03-22.

25) Nettavisen, ’Folkets dom: Vil ha mer vannkraft og atomkraft i Norge’, <https://www.nettavisen.no/okonomi/folkets-dom-vil-ha-mer-vannkraft-og-atomkraft-i-norge/s/5-95-1627878>, 2024-04-16.

26) Liberal debatts hemsida, Reportage: Så blev vind och vatten en fråga om rättvisa, <https://www.liberaldebatt.se/2021/12/reportage-sa-blev-vind-och-vatten-en-fraga-om-rattvisa/>, 2024-04-16.

27) Intervju med Forneybar Norge, Eivind Heløe och Lars Tennbakk Bockman, 2024-03-22.

28) Statistikcentralens hemsida, ”Elproduktionen med vindkraft och kärnkraft ökade år 2022”, <https://www.stat.fi/sv/publikation/cl8mo29omxf8t0duky5aa8i1>, 2024-04-16.

29) SOU 2023:18 Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften, 2023, sida 137, https://www.regeringen.se/contentassets/696eaf4de8394711bde3ca2b8ff4e64c/sou-2023_18_del_1.pdf, 2024-04-16.

30) Byggedmedel eller bygdepeng är en ersättning till närområdet från vind- och vattenkraftsprojektörer. För vattenkraften är byggedmedlen reglerade i lag, medan de för vindkraften bygger på frivilliga överenskommelser mellan bolaget och bygden. Byggedmedel förekommer idag i olika utformningar. Det kan vara som en fast summa per vindkraftverk och år, som en procentsats av inkomsten från försäljningen av el, eller en specifik tjänst så som att anlägga och underhålla vägar.

31) Regeringens skrivelse 2022:23:98, Redovisning av skatteutgifter, <https://www.regeringen.se/contentassets/fd3a17fe8cfb437c946fdc5fde60aa92/redovisning-av-skatteutgifter-2023-skr.-20222398.pdf>, sid 19, 2024-04-23.

32) Regeringens budgetproposition för 2024, specifikation av budgetens utgifter och inkomster, <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/finansdepartementet/statens-budget/statens-budget-som-excel/>, 2024-04-23

33) Energimyndigheten, Korttidsprognos sommar 2023, <https://www.energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2023/ny-prognos-elproduktionen-okar-mer-an-elanvandningen-fram-till-2026/>, 2024-05-03).

34) Fortum Tax Footprint 2022, <https://www.fortum.com/files/fortum-tax-footprint-2023/download#:~:text=Fortum%20pays%20taxes%20according%20to,%2C%20Sweden%2C%20Norway%20and%20Poland>, 2024-04-25.

35) Regeringens skrivelse 2022:23:98, Redovisning av skatteutgifter, <https://www.regeringen.se/contentassets/fd3a17fe8cfb437c946fdc5fde60aa92/redovisning-av-skatteutgifter-2023-skr.-20222398.pdf>, sid 19, 2024-04-23.

36) <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/elektricitet-i-sverige/>

37) SCB, Elproduktion och bränsleanvändning (MWh), efter län och kommun, produktionssätt samt bränsletyp. År 2009 – 2022, https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_EN_EN0203_EN0203A/ProdbrEI/, 2024-04-23.

Fortum

Fortum är ett nordiskt energiföretag. Vårt syfte är att ge kraft åt en värld där människor, företag och naturen utvecklas tillsammans. Vi är en av de kraftproducenter i Europa som har lägst koldioxidutsläpp och vi leds av högt ställda hållbarhetsmål. Vi producerar och levererar fossilfri el och vi hjälper industrier att fasa ut sina fossila bränslen och växa. Vår kärnverksamhet i Norden består av effektiv fossilfri kraftproduktion och pålitliga leveranser av el och värme till hushåll och företag. Vi vill vara en säker och inspirerande arbetsplats för våra ca 5 000 medarbetare. Fortums aktie är noterad på Nasdaq Helsinki.

Kontakt:

Anton Steen

Chef för samhällskontakter, Fortum Sverige

Tel: +46702446942

anton.steen@fortum.com

Om Fortum Public Affairs:

<https://www.fortum.se/om-oss/det-har-ar-fortum/public-affairs>

Fortum Sverige AB

Rättarvägen 3, 169 68 Solna

Tel: +46 8 671 70 00 | www.fortum.se

2024